

**ROCZNIK
STRATEGICZNY
2019/20**

Faculty of Political Science
and International Studies
University of Warsaw

STRATEGIC YEARBOOK 2019/20

**A REVIEW OF POLITICAL, ECONOMIC AND MILITARY DEVELOPMENTS
IN POLAND'S INTERNATIONAL ENVIRONMENT**

vol. 25

The STRATEGIC YEARBOOK presents and analyzes main developments and tendencies in international relations of the passing year. Key political and security issues in the Euroatlantic area are reviewed from the Polish and Central European perspective.

SCHOLAR
Scientific Publishers

Warsaw 2020

Wydział Nauk Politycznych
i Studiów Międzynarodowych
Uniwersytet Warszawski

ROCZNIK STRATEGICZNY 2019/20

**PRZEGLĄD SYTUACJI POLITYCZNEJ, GOSPODARCZEJ
I WOJSKOWEJ W ŚRODOWISKU MIĘDZYNARODOWYM POLSKI**

tom 25

Wydawnictwo Naukowe
SCHOLAR

Warszawa 2020

**Ze względu na zmianę prawno-finansowych uwarunkowań
wydawania publikacji naukowych
Rocznik Strategiczny od 2019 roku wrócił do swojej pierwotnej formuły –
czyli nie jest już czasopismem,
lecz staje się na powrót wydawnictwem seryjnym**

RADA NAUKOWA:

Artur Gruszczyk, Marek Madej, Adam Daniel Rotfeld, Stanisław Sulowski, Sebastian Wojciechowski, Jakub Zajączkowski

Redaktor naczelny: Roman Kuźniar

Zastępca redaktora naczelnego, sekretarz redakcji: Patrycja Grzebyk

Redaktorzy tematyczni:

- aspekty geopolityczne – Roman Kuźniar
- bezpieczeństwo – Marek Madej
- prawo międzynarodowe – Patrycja Grzebyk

Redaktor językowy – Maria Kaniewska

Redaktor statystyczny – Karina Jędrzejowska

© Copyright by Wydział Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych, Uniwersytet Warszawski, 2020

© Copyright by Wydawnictwo Naukowe Scholar Sp. z o.o., Warszawa 2020

ISBN 978-83-66470-32-3

doi 10.7366/9788366470323

Redaktor prowadzący: *Anna Raciborska*

Opracowanie redakcyjne: *Anna Kaniewska*

Projekt okładki: *Agata Szczepanik*

Wersją pierwotną *Rocznika Strategicznego* jest wersja papierowa

ZESPÓŁ AUTORSKI:

Bolesław Balcerowicz, Andrzej Białas, Agnieszka Bieńczyk-Missala, Paweł J. Borkowski, Mateusz Chatys, Przemysław Ciborek, Lidia Gibadło, Stanisław Gomułka, Patrycja Grzebyk, Aleksandra Jarczewska, Karina Jędrzejowska, Katarzyna Kasia, Stanisław Koziej, Robert Kupiecki, Roman Kuźniar, Wiesław Lizak, Marek Madej, Marek Menkiszak, Dominik Mierzejewski, Kamila Pronińska, Jacek Raciborski, Grzegorz Rydlewski, Andrzej Szeptycki, Henryk Szlajfer, Piotr Śledź, Marek Tabor, Marcin Terlikowski, Anna Wojciuk, Anna Wróbel, Łukasz Zamęcki

Rocznik Strategiczny wydawany jest od 1995 r.
tom dwudziesty piąty

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	11
KORONAWIRUS I STOSUNKI MIĘDZYNARODOWE. WIELKA NIEWIADOMA ...	15
OBSERWATORIUM BEZPIECZEŃSTWA	
PRZEGLĄD SYTUACJI MIĘDZYNARODOWEJ: ASPEKTY GLOBALNE I REGIONALNE	25
Zachód jako całość dzieli się na trzy (27); Rosja trzyma się mocno (39); Tomasz Hobbes na Bliskim Wschodzie (43); Chiny: pierwsze wyboje w drodze na szczyt (45); Summary (49).	
NATO W ROKU JUBILEUSZU: KŁÓTNIA W RODZINIE CZY ŚMIERĆ KLINICZNA?	50
Kontekst geostrategiczny – klimat nadal się pogarsza (50); Współpraca polityczna – trochę dramat, trochę farsa (51); Współpraca praktyczna i operacyjna – <i>generally right on track</i> (57); Stosunki zewnętrzne NATO – tarcia z Rosją, Macedonia Północna u bram, a partnerzy w cieniu (60); Summary (63).	
WSPÓLNA POLITYKA BEZPIECZEŃSTWA I OBRONY W 2019 R.: CZAS PIERWSZYCH OCEN	64
Uwarunkowania – głębsze podziały wewnątrz, narastający chaos na zewnątrz UE (64); Polityczny wymiar WPBiO – szukając znaczenia autonomii strategicznej (66); Wdrażanie PESCO i EDF: postępy i nieoczekiwane problemy (70); Aktywność operacyjna – zastój (pozorny?) (75); Summary (84).	
JEŹDŹCY APOKALIPSY NA HORYZONCIE: DZIAŁALNOŚĆ RADY BEZPIECZEŃSTWA W 2019 R.	85
Rozłam się pogłębia – rosyjsko-chińskie braterstwo weta (86); Gdy świat płonie (90); Tematycznie (92); Operacje pokojowe (94); Polska – wielkie zapowiedzi vs. mizerne możliwości (97); Summary (103).	
KONTROLA ZBROJEŃ I ROZBROJENIE W DZIEDZINIE JĄDROWEJ: 2019 ROK POD ZNAKIEM UPADKU REŻIMU INF	104
Załamanie architektury kontroli broni jądrowych (104); Reżim Nowego START – uzgodnione pułapy są przestrzegane, ale brak rozstrzygnięć co do jego przyszłości (108); INF przechodzi do historii (115); Summary (119).	
INTENSYWNOSĆ I UMIĘDZYNARODOWIENIE KONFLIKTÓW ZBROJNYCH W AFRYCE I NA BLISKIM WSCHODZIE W 2019 R.	120
Syria. Mniej intensywne wojna domowa (120); Afganistan. „Przeegraliśmy wojnę w Afganistanie” (123); Jemen. Nowe konflikty i postępująca fragmentaryzacja kraju (124); Mali i Sahel – kontynuacja walk z dżihadystami i narastające konflikty międzyetniczne (128); Libia. Walki o Trypolis i rosnące umiędzynarodowienie konfliktu (132); Summary (137).	
TRANSFORMACJA ENERGETYCZNA A TRADYCYJNE ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA ENERGETYCZNEGO: TRENDY GLOBALNE I EUROPEJSKIE	138
Abqaiq – szok naftowy? Znaczenie tradycyjnych zagrożeń bezpieczeństwa energetycznego (139); W drodze ku transformacji energetycznej – efektywność energetyczna i OZE (145); COP25 i Europejski <i>Green Deal</i> – czyli w którym kierunku zmierzamy? (150); Summary (155).	

ŚWIAT W ROCZNIKU

GLOBALNE ZARZĄDZANIE GOSPODARCZE W DOBIE NIERÓWNOŚCI I NIEPEWNOŚCI	159
Gospodarka światowa 2019–2020: od stagnacji do (niewielkiego) ożywienia (160); Wyzwania zarządzania handlem światowym (163); Zarządzanie światowym systemem finansowym w warunkach niepewności (170); Wyzwania współpracy na rzecz zrównoważonego rozwoju i inkluzywnego wzrostu (173); Summary (176).	
UNIA EUROPEJSKA: CZAS DEFICYTU ZAUFANIA	177
Parlament i Komisja – nieufność otwarcia (177); Francja i Niemcy – nieufność jako kij w szprychach (182); Brexit – nieufność strukturalna (187); Stosunki transatlantyckie – nieufność jako chleb powszedni (193); Polska w UE – czas podejrzeń (195); Summary (202).	
STANY ZJEDNOCZONE: WIELKA POLITYKA W CIENIU IMPEACHMENTU	203
Sytuacja wewnętrzna – impeachment jako przejaw kryzysu politycznego w Stanach Zjednoczonych (204); Polityka zagraniczna – świat na uboczu, ale nadal pod kontrolą (211); Summary (221).	
ROSJA: W STRONĘ OBLĘŻONEJ TWIERDZY	222
Polityka wewnętrzna: zmiana bez zmiany, czyli Putin na zawsze? (222); Gospodarka: od stabilnej stagnacji do kryzysu? (229); Polityka zagraniczna: nadzieje na „pragmatyczną” Europę (234); Summary (241).	
EUROPA WSCHODNIA I KAUKAZ POŁUDNIOWY: DŁUGI CIEŃ ROSJI	242
Ukraina (242); Białoruś (247); Mołdawia (249); Gruzja (251); Azerbejdżan (253); Armenia (255); Summary (257).	
NIEMCY: W POSZUKIWANIU NOWEGO <i>MODUS OPERANDI</i>	258
Polityka wewnętrzna – między kryzysem <i>Volksparteien</i> a ochroną klimatu (258); Polityka zagraniczna i bezpieczeństwa (262); Summary (270).	
GLOBALNY I REGIONALNY WYMIAR POLITYKI ZAGRANICZNEJ CHIŃSKIEJ REPUBLIKI LUDOWEJ	271
Pekin wobec USA, Rosji i Unii Europejskiej (271); Stosunki Chin z państwami koreańskimi i Japonią (276); Stosunki Chińskiej Republiki Ludowej z Filipinami i Wietnamem (282); Summary (291).	
CHINY NA BECZCE PROCHU? PROTESTY W HONGKONGU W 2019 ROKU I ICH PRZYCZYNY	292
Przekazanie suwerenności nad Hongkongiem Chińskiej Republice Ludowej (294); Pierwsze lata Hongkongu w Chińskiej Republice Ludowej (296); Polityczna sinizacja a rozwój lokalnej tożsamości (298); Protesty w Hongkongu w 2019 r. (301); Perspektywy relacji Hongkong–ChRL (303); Summary (304).	
BLISKI WSCHÓD: W POSZUKIWANIU NOWEJ RÓWNOWAGI	305
Amerykańsko-irańskie przeciąganie liny (306); Tureckie racje i aspiracje (318); Summary (324).	
AMERYKA <i>FIRST</i> W POLITYCE ZAGRANICZNEJ RP	325
Polska polityka europejska (326); Polityka bezpieczeństwa (331); Na Wschodzie bez zmian (334); Stosunki pozaeuropejskie (336); Summary (338).	

PANORAMA ROCZNIKA – 1989–2019 – BILANS TRANSFORMACJI

TRANSFORMACJA 1989–2019: SZKIC DO BILANSU	341
Transformacja polska... (342); ...i globalna (343); Bilans bardziej niż dobry (345); Liberalny porządek w odwrocie (346); Finał trzydziestolecia pod znakiem regresu (348).	
ROZWÓJ I POZYCJA NAUK ŚCISŁYCH W 30-LECIU	352
Wyzwania (355); Komercjalizacja (356); Słowo o humanistyce (357); Oceny (358); Towarzystwa naukowe (359); Summary (361).	
TRANSFORMACJA W POLSCE: FAKTY I MITY DOTYCZĄCE LAT 1990–2020 ORAZ SZANSE GOSPODARCZEGO DOGONIENIA USA I NIEMIEC PO ROKU 2020	362
Trzy rewolucyjne zmiany gospodarcze w świecie (362); Mity i fakty polskiej transformacji (364); Rozwój cywilizacyjny: tendencje w Europie i problemy w Polsce (371); Szanse Polski na gospodarcze dogonienie Zachodu pod względem PKB i bogactwa na mieszkańca (377); Summary (385).	
KULTURA W TRZYDZIESTOLECIU	386
Summary (399).	
TRZY DEKADY OBRONNOŚCI III RP: POLITYKA I STRATEGIA OBRONNA ORAZ POLITYCZNO-STRATEGICZNE KIEROWANIE SIŁAMI ZBROJNYMI RP . . .	400
Polityka i strategia obronna w pierwszym ćwierćwieczu III RP (lata 1989–2015) (401); Polityka i strategia obronna w latach 2015–2019 (406); Polityczno-strategiczne kierowanie obronnością (408); Summary (414).	
BEZPIECZEŃSTWO POLSKI PO ZAKOŃCZENIU ZIMNEJ WOJNY. PRÓBA SYNTETYZU	415
Summary (432).	
LOGIKA POLITYCZNYCH KONFLIKTÓW I ICH WYBORCZE MANIFESTACJE	433
Narodziny podziału postkomunistycznego (434); Nowe linie konfliktów (436); Rozkwit i zmierzch podziału postkomunistycznego (437); Narodziny nowych identyfikacji partyjnych (441); podział PiS–AntyPiS (443); Klimat polityczny roku 2015 (444); Wybory parlamentarne 2019 – ciągłość i zmiana (446); Summary (450).	
TRZYDZIEŚCI LAT ZMIAN W RZĄDZENIU W POLSCE PO ROKU 1989	451
Kontekst dynamiki modelu rządzenia w świecie demokratycznym (452); Panorama zmian w systemie rządzenia (453); Trzy główne etapy zmian w systemie rządzenia w Polsce po roku 1989 (462); Punkty krytyczne i sprawy najtrudniejsze w reformowaniu państwa (464); Bilans polskich doświadczeń reformy systemu rządzenia (465); Summary (469).	
DWA ŚWIATY: 1989–2019. POLSKA POLITYKA ZAGRANICZNA CZASU REWOLUCJI I CZASU NIEPEWNOŚCI	470
Summary (491).	
POLSKA W ŚWIECIE IMPERIÓW WIEDZY	492
Summary (499).	
KALENDARIMUM WYDARZEŃ 2019	500
ANEKS: PAŃSTWA ŚWIATA – WYBRANE DANE I WSKAŹNIKI	521
SKOROWIDZ	560
ZESPÓŁ ROCZNIKA	571

TABLE OF CONTENTS

INTRODUCTION	11
CORONAVIRUS AND INTERNATIONAL RELATIONS. A GREAT UNKNOWN ...	15
<i>THE OBSERVATORY OF SECURITY</i>	
AN OVERVIEW OF THE INTERNATIONAL SITUATION: GLOBAL AND REGIONAL ASPECTS	25
The West as a whole divided into three (27); Russia is standing strong (39); Thomas Hobbes in the Middle East (43); China: First bumps in the road to the top (45); Summary (49).	
NATO IN THE YEAR OF ITS ANNIVERSARY: A FAMILY QUARREL OR BRAIN DEATH?	50
Geostrategic context – the climate is still getting worse (50); Political cooperation – a drop of drama, a pinch of farce (51); Practical and operational cooperation – generally right on track (57); NATO’s external relations – frictions with Russia, Northern Macedonia at the gates, partners in deep shadow (60); Summary (63).	
COMMON SECURITY AND DEFENCE POLICY IN 2019: A TIME FOR FIRST ASSESSMENTS.	64
Contexts – deeper divisions inside, growing chaos outside the EU (64); The political dimension of CSDP – in search of the meaning of strategic autonomy (66); Implementing PESCO and EDF: Progress and unexpected problems (70); Operational activity – apparent (?) stagnation (75); Summary (84).	
THE FOUR HORSEMEN OF THE APOCALYPSE ON THE HORIZON: THE ACTIVITY OF THE SECURITY COUNCIL IN 2019	85
A deepening divide – China and Russia’s brotherhood of vetoers (86); As the world burns (90); Thematically (92); Peace operations (94); Poland – great expectations and measly abilities (97); Summary (103).	
ARMS CONTROL AND DISARMAMENT IN THE NUCLEAR DOMAIN: 2019 MARKED BY THE FALL OF THE INF REGIME.	104
The collapse of the nuclear arms control architecture (104); The New START regime – the agreed limits are adhered to, but its future is unclear (108); INF is history (115); Summary (119).	
INTENSITY AND INTERNATIONALIZATION OF THE 2019 ARMED CONFLICTS IN AFRICA AND THE MIDDLE EAST	120
Syria. A less intense civil war (120); Afghanistan. “We have lost the war in Afghanistan” (123); Yemen. New conflicts and deepening fragmentation of the country (124); Mali and Sahel – ongoing battles with the jihadists and growing interethnic conflicts (128); Libya. Battle over Tripoli and growing internationalization of the conflict (132); Summary (137).	
ENERGY TRANSFORMATION AND TRADITIONAL THREATS TO ENERGY SECURITY: GLOBAL AND EUROPEAN TRENDS	138
Abqaiq – an oil shock? The impact of traditional threats to energy security (139); On the path towards energy transformation – energy efficiency and renewable energy (145); COP25 and European Green Deal or, Which way are we going? (150); Summary (155).	

THE WORLD IN THE YEARBOOK

GLOBAL ECONOMIC GOVERNANCE IN THE AGE OF INEQUALITY AND UNCERTAINTY	159
Global economy 2019–2020: From stagnation to a (modest) recovery (160); The challenges of global trade governance (163); Governing the global financial system under conditions of uncertainty (170); The challenges of cooperation for sustainable development and inclusive growth (173); Summary (176).	
THE EUROPEAN UNION: A DEFICIT OF TRUST.	177
The Parliament and the Commission – mistrust from the outset (177); France and Germany – mistrust as a spoke in the wheel (182); Brexit – structural mistrust (187); Transatlantic relations – mistrust as our daily bread (193); Poland in the EU – a time of suspicions (195); Summary (202).	
THE UNITED STATES: HIGH POLITICS IN THE SHADOW OF IMPEACHMENT	203
Internal affairs – impeachment as a symptom of the political crisis in the United States (204); Foreign affairs – the world is set aside, but still under control (211); Summary (221).	
RUSSIA: A TOWER UNDER SIEGE	222
Internal affairs: a change with no change or, Putin forever? (222); Economy: from stable stagnation to a crisis? (229); Foreign affairs: hopes for a more “pragmatic” Europe (234); Summary (241).	
EASTERN EUROPE AND SOUTH CAUCASUS: RUSSIA’S LONG SHADOW.	242
Ukraine (242); Belarus (247); Moldova (249); Georgia (251); Azerbaijan (253); Armenia (255); Summary (257).	
GERMANY: IN SEARCH OF A NEW MODUS OPERANDI.	258
Internal affairs – between the crisis of <i>Volksparteien</i> and climate protection (258); Foreign and security policy (262); Summary (270).	
GLOBAL AND REGIONAL DIMENSION OF FOREIGN POLICY IN THE PEOPLE’S REPUBLIC OF CHINA	271
Beijing towards the US, Russia, and the European Union (271); China’s relations with the Korean states and with Japan (276); The People’s Republic of China’s relations with the Philippines and with Vietnam (282); Summary (291).	
CHINA ON A POWDER KEG? THE 2019 HONG KONG PROTESTS	292
The handover of sovereignty over Hong Kong to the People’s Republic of China (294); Hong Kong’s first years in the People’s Republic of China (296); Political sinicization and the development of local identity (298); Hong Kong protests of 2019 (301); The perspectives of Hong Kong–China relations (303); Summary (304).	
THE MIDDLE EAST: IN SEARCH OF A NEW BALANCE.	305
American-Iranian tug of war (306); Turkish arguments and aspirations (318); Summary (324).	
AMERICA FIRST IN POLAND’S FOREIGN POLICY.	325
Poland’s European policy (326); Security policy (331); All quiet on the Eastern front (334); Extra-European relations (336); Summary (338).	

**THE YEARBOOK PANORAMA – 1989–2019 – THE ASSESSMENT
OF THE TRANSFORMATION**

THE 1989–2019 TRANSFORMATION: A PRELIMINARY ASSESSMENT	341
The transformation in Poland... (342); ...and in the world (343); The outcome – more than satisfactory (345); The liberal order on the retreat (346); The thirtieth anniversary finale marked by regress (348).	
DEVELOPMENT AND POSITION OF THE EXACT SCIENCES DURING THE THIRTY-YEAR PERIOD.	352
Challenges (355); Commercialization (356); A word on the humanities (357); Assessments (358); Scientific associations (359); Summary (361).	
TRANSFORMATION IN POLAND: FACTS AND FICTION ON THE YEARS 1990–2020 AND THE CHANCES OF CLOSING THE GAP WITH THE US AND GERMAN ECONOMIES AFTER 2020	362
Three revolutionary economic changes in the world (362); Facts and fiction of the Polish transformation (364); Civilizational progress: tendencies in Europe and problems in Poland (371); Poland's chances of bridging the gap with the West on GDP and wealth per capita (377); Summary (385).	
CULTURE IN THE THIRTY-YEAR PERIOD	386
Summary (399).	
THREE DECADES OF POLAND'S MILITARY: DEFENSE POLICY, STRATEGY, AND POLITICAL-STRATEGIC CONTROL OVER POLAND'S ARMED FORCES . . .	400
Defence policy and strategy in the first 25 years of the Third Republic of Poland (1989–2015) (401); Defence policy and strategy in the years 2015–2019 (406); Political-strategic control over the armed forces (408); Summary (414).	
POLAND'S SECURITY AFTER THE COLD WAR. AN ATTEMPT AT SYNTHESIS . . .	415
Summary (432).	
THE LOGIC OF POLITICAL CONFLICTS AND THEIR ELECTORAL MANIFESTATIONS	433
The beginnings of the postcommunist cleavage (434); New lines of conflict (436); The wax and wane of the postcommunist cleavage (437); The birth of new party identifications (441); The pro- and anti-Law and Justice cleavage (443); The political climate of 2015 (444); The 2019 parliamentary election – continuation and change (446); Summary (450).	
THIRTY YEARS OF CHANGES OF GOVERNING IN POLAND AFTER 1989	451
The context of the dynamics of the system of government in the democratic world (452); The panorama of changes in the government system (453); The three main stages of the changes in the system of government in Poland after 1989 (462); Critical points and the most difficult problems in the reform of the state (464); The assessment of the Polish experience of reforming the system of government (465); Summary (469).	
TWO WORLDS: 1989–2019. POLISH FOREIGN POLICY AT A TIME OF REVOLUTION AND INSECURITY	470
Summary (491).	
POLAND IN THE WORLD OF EMPIRES OF KNOWLEDGE	492
Summary (499).	
CHRONOLOGY OF EVENTS 2019.	500
APPENDIX: STATES OF THE WORLD – SELECTED DATA AND INDICES	521
INDEX	560
THE YEARBOOK'S TEAM	571